

Програм рада Тима за екскурзије, школска 2025/2026. година

Тим за екскурзије у Школи за дизајн у Београду је стручно тело задужено за планирање, организацију и праћење реализације ученичких екскурзија и студијских путовања током школске 2025/2026. године. Основна мисија тима је да обезбеди да свака планирана екскурзија буде успешно спроведена у складу са школским наставним планом и програмом, да оствари предвиђене образовно-васпитне циљеве, као и да ученицима пружи безбедно и корисно искуство на путовању. Тим функционише у оквиру годишњег плана рада школе и сарађује са руководством школе и Саветом родитеља ради усаглашавања активности са потребама ученика и прописима.

Циљеви

- **Остварење образовно-васпитних циљева:** Осигурати да свака екскурзија и студијско путовање допринесе наставном програму и омогуће ученицима директно образовно искуство (упознавање природних и друштвених појава, културно-историјских знаменитости, привредних достигнућа) у складу са васпитном улогом школе.
- **Безбедност и квалитет реализације:** Обезбедити висок ниво безбедности ученика и квалитета услуге током свих путовања – од безбедног превоза и адекватног смештаја до поуздане медицинске и стручне пратње – тако да екскурзије протекну у уредном и контролисаном окружењу.
- **Транспарентност и подршка:** Пружити јасну подршку ученицима и родитељима кроз транспарентан организациони процес. То подразумева благовремено информисање, укључивање родитеља у кључне одлуке и доследно придржавање договорених процедура, чиме се гради поверење у реализацију екскурзија. Тим за екскурзије континуирано унапређује свој рад на основу повратних информација и настоји да све активности спроводи професионално и одговорно.

Састав тима

Тим чини шест чланова – пет наставника и један представник родитеља. Координатор тима је **Бојана Тешић**, наставник школе, која руководи радом тима: сазива састанке, припрема планове и координира задатке. Остали чланови из редова наставника су, по правилу, представници сваког разреда (нпр. одељењске старешине или предметни наставници који ће пратити ученике на екскурзијама одређених разреда). Они доприносе планирању програма за свој разред и преузимају улоге стручних вођа пута или пратилаца током самих путовања. **Представник родитеља**, делегиран од стране Савета родитеља школе, укључен је ради праћења транспарентности процеса и уважавања интереса родитеља. Сваки члан тима има јасно дефинисану одговорност у оквиру својих надлежности – од припреме едукативних садржаја, преко организације логистике, до бриге о безбедности ученика на путу. Овакав састав је усклађен са званичним прописима који захтевају да се у комисији за екскурзије налази најмање један представник родитеља и наставник учесник путовања, чиме се осигурава законитост и јавност рада тима.

1. Љиљана Палфи
2. Петар Ђурић
3. Наставник Историје уметности
4. Наташа Анђеловић
5. (представник Савета родитеља)

Основне активности

Основне активности Тима за екскурзије током школске 2025/2026. године обухватају четири фазе рада, од иницијалног планирања до завршне евалуације сваке екскурзије:

1. **Фаза планирања:** На почетку школске године тим организује састанке ради израде годишњег плана екскурзија за све разреде. У сарадњи са одељењским старешинама и Саветом родитеља, разматрају се предлози дестинација и програма за сваки разред. План за 2025/2026. обухвата: **I разред** – једнодневни наставни излет (у земљи), **II разред** – студијско путовање у Беч, **III разред** – студијско путовање у Праг и **IV разред** – матурска екскурзија у Италију (новембар месец). При планирању се узимају у обзир наставни циљеви за сваки разред и интересовања ученика, која се прикупљају путем анкета и преко разредних старешина. Комисија тима за екскурзије, заједно са одељењским већима, припрема прелиминарни програм екскурзија са описом одређеног места, активности, оквирним терминима и проценом трошкова по ученику. Овај предлог разматра Савет родитеља ради добијања повратних сугестија, након чега га одобрава Наставничко веће школе као део Годишњег плана рада. Тек усвајањем програма екскурзија од стране надлежних тела, створени су услови за прелазак на следећу фазу.
2. **Фаза избора туристичке агенције:** Након утврђеног програма и дестинација, школа покреће поступак избора лиценциране туристичке агенције која ће реализовати екскурзије. У складу са законом, спроводи се поступак *јавне набавке* – јавни позив омогућава више туристичких агенција да доставе своје понуде, при чему школа мора поштовати прописане процедуре транспарентности и недискриминације понуђача. Директор школе образује комисију (у оквиру Тима за екскурзије) која прегледа пристигле понуде. При избору се посебно оцењују квалитет и садржај програма путовања, безбедност и услови превоза, квалитет смештаја и исхране, стручност водича, као и финансијски услови (цена аранжмана и услови плаћања). Понуде и планови путовања такође се презентују родитељима (нпр. на састанку Савета родитеља или родитељском састанку разреда) ради консултација, чиме се обезбеђује увид родитеља у кључне елементе понуда. Комисија затим, узимајући у обзир све критеријуме и сугестије, доноси одлуку о избору најповољније агенције и предлаже склапање уговора. Избором агенције дефинишу се коначни логистички детаљи путовања – тачан датум поласка, маршрута, назив и категорија смештаја, детаљан дневни програм обилазака и друго – о чему ће школа обавестити родитеље пре поласка.
3. **Фаза реализације путовања:** У припреми поласка, тим финализује организационе активности и документацију. Школа од родитеља прикупља *потписане сагласности* за учешће сваког ученика, као законски предуслов за путовање. Такође се прибављају потребна документа (нпр. пасоши или личне карте за иностранство, путно осигурање, здравствена уверења за ученике, као и сагласности за излазак из земље за малолетнике). Координатор тима расписује распоред дужности пратилаца: за сваку екскурзију одређује се **стручни вођа пута** (наставник који има задатак да спроводи образовни програм екскурзије) и остали наставници *пратиоци* (нпр. одељењске старешине) који брину о својим ученицима током путовања. По потреби, као део пратећег особља ангажује се и лекар или медицинско особље ради здравствене безбедности ученика. Пре самог путовања, ученици се у школи припремају за одлазак: наставници их упознају са дестинацијом и програмом, подсећају на правила понашања и задатке (нпр. ученици могу добити задатак да истраже одређене знаменитости које ће посетити). Током реализације екскурзије, наставници-пратиоци организују свакодневне активности према утврђеном програму и надзиру ученике – воде рачуна о поштовању кућног реда, распореду обилазака, времену окупљања и одмора. **Стручни вођа пута** координира извођење образовних садржаја екскурзије (нпр. сарађује са туристичким водичима, обезбеђује да се реализују планиране посете музејима, галеријама, дизајнерским студијама и сл.) и прати остварење наставних циљева путовања. Истовремено, сви пратиоци брину о безбедности и добробити ученика, те су овлашћени да предузму мере у случају ванредних околности или потребе за пружањем прве помоћи. Маршруте и активности се по потреби прилагођавају околностима (нпр. лошем времену) у договору са агенцијом, о чему се родитељи благовремено обавештавају. Током пута, ученици стичу нова искуства – посете знаменитости, културне и образовне институције повезане с наставним садржајем – чиме се

теоријско знање из школе повезује са реалним светом. Таква непосредна настава ван школе омогућава ученицима да прошире своје видике у контролисаним условима и уз подршку наставника.

4. **Фаза евалуације:** По повратку са сваке екскурзије, Тим за екскурзије спроводи завршну евалуацију реализованог путовања. **Вођа пута** сачињава детаљан извештај о реализованој екскурзији – опис реализованог програма, остварености циљева, понашању ученика, евентуалним инцидентима, као и предлозима за унапређење – и подноси га школским телима на разматрање. Извештај се најпре разматра на састанку Савета родитеља укљученог разреда (чиме родитељи добијају прилику да изнесу утиске и примедбе), затим на седници Наставничког већа које процењује остварење васпитно-образовних ефеката. Коначно, извештаје разматра и Школски одбор, који их усваја и тиме даје званичну оцену успешности екскурзије. Поред формалног извештавања, Тим прикупља и повратне информације од ученика (нпр. путем анонимних анкета или у разговору са ученицима преко одељењских старешина) о томе како су доживели екскурзију, шта су научили и шта би могли да предложе за убудуће. На основу свих ових података, Тим за екскурзије саставља препоруке за наредни циклус планирања – шта је било успешно, а шта треба побољшати – како би свака следећа генерација имала још квалитетнију и безбеднију екскурзију.

Начин праћења и евалуације програма

Праћење реализације програма екскурзија одвија се континуирано кроз читав циклус, а евалуација омогућава да се утврди успешност и уоче области за унапређење. **Координатор тима** прати динамику спровођења плана – од благовременог расписивања конкурса за агенцију до припреме ученика – и редовно извештава директора школе о напретку. За сваку планирану екскурзију прати се заинтересованост ученика и одзив родитеља: према прописима, неопходно је учешће најмање 60% ученика одређеног разреда (односно сагласност родитеља) да би се екскурзија уопште реализовала. Уколико се тај праг не достигне, директор школе доноси одлуку о отказивању екскурзије – ова информација служи тиму као важан индикатор приликом планирања и анкетирања, како би се екскурзије прилагодиле могућностима родитеља и интересовању ученика. **Током припремне и извршне фазе**, тим бележи све битне активности (нпр. записнике са састанака, одлуке комисије, спискове ученика са сагласностима) што омогућава накнадну проверу да ли је сваки корак изведен по плану. Директор школе такође надзире законитост целокупног процеса и реализације екскурзија – укључујући поштовање Правилника о екскурзијама, процедура јавне набавке и мера безбедности – како би се обезбедило да програм рада тима буде у складу са свим стандардима. **Након сваке екскурзије**, Тим за екскурзије се састаје ради интерне евалуације: разматра се извештај вође пута, анализира повратна информација од ученика и родитеља и проверава оствареност постављених циљева. Кроз ове механизме праћења и евалуације, тим утврђује ниво успешности (нпр. задовољство ученика, педагошку вредност путовања, поштовање плана и правила) и формулише препоруке. Ове препоруке се документују и биће узете у обзир при изради програма екскурзија за наредну школску годину, чиме се обезбеђује континуирано унапређење квалитета и безбедности ученичких путовања.

Значај екскурзија за ученике и школу

- **Образовни аспект:** Школске екскурзије представљају проширење образовног рада ван учионице – оне ученицима пружају могућност да на терену непосредно примене и продубе знања стечена у школи. Према Правилнику, екскурзија је облик наставе којим се остварују образовно-васпитни циљеви школе путем непосредног упознавања појава у природној и друштвеној средини и културног наслеђа. Практична искуства са путовања помажу ученицима да боље разумеју наставне садржаје и повежу теорију са стварношћу. Истраживања показују да оваква искуства могу побољшати академска постигнућа – око 54% наставника верује да екскурзије позитивно утичу на успех ученика, а 53% их сматра драгоценом допуном наставних планова. Директним суочавањем са новим срединама и информацијама, ученици боље памте градиво и показују веће ангажовање за учење након повратка у школу.

- Друштвени аспект:** Путовања у групи значајно доприносе социјалном развоју ученика. Током екскурзије ученици уче да сарађују једни са другима, јачају другарске односе и стичу самосталност у безбедном окружењу. Колективна искуства ван школе подстичу тимски дух и међусобно поверење између ученика, као и између ученика и наставника. Поред тога, ученици се сусрећу са различитим културама и обичајима, што проширује њихову културну свест и толеранцију. Истраживања указују да овакве екскурзије знатно повећавају културну свест (код 79% ученика) и подстичу лични развој ученика (74%). Након образовних посета, забележено је и побољшање социјалних вредности – ученици су показали повећан степен историјске емпатије (боље разумевање живота и осећања људи из других времена), као и већу толеранцију према различитим ставовима и културолошким перспективама. Овакви друштвени ефекти нису случајни, већ су и формално предвиђени задаци ученичких екскурзија – кроз њих се развијају позитивне социјалне вештине и правилан однос према културним и националним вредностима. Све ово доприноси зрелости ученика, бољој атмосфери у одељењу и школи, као и изградњи толерантнијег и солидарнијег школског колектива.
- Безбедносни аспект:** Безбедност ученика на првом је месту у свим фазама екскурзије. Значај добро организоване екскурзије огледа се у томе што школа обезбеђује контролисане услове у којима ученици могу да истражују нове средине. Пажљивим планирањем превоза (нпр. бирају се превозници који испуњавају безбедносне стандарде), смештаја (провереног квалитета и безбедносних услова) и активности (уз процену ризика) смањује се могућност нежељених догађаја на минимум. Током путовања, наставници непрекидно надзиру ученике и воде рачуна о свим видовима њихове заштите. Јасан правилник понашања (кућни ред на путу) успоставља се пре поласка и ученике се подстиче да га се придржавају, чиме сами доприносе својој безбедности. Кроз ове активности, школа обезбеђује да екскурзије протекну безбедно, а ученици унапређују своје разумевање значаја дисциплине, превенције ризика и бриге о себи и другима у новим околностима. Добра безбедносна пракса на екскурзијама такође позитивно утиче на углед школе, показујући да школа може успешно да брине о својим ученицима и ван њених просторија.
- Регулаторни аспект:** Организација екскурзија у школи спроводи се у оквиру јасно дефинисаних правила и прописа, што доноси више нивоа одговорности, али и сигурности за све учеснике. Школа за дизајн све екскурзије организује у складу са *Правилником о организацији и остваривању екскурзија у средњим школама* и другим важећим прописима. То значи да се свака фаза – од планирања програма, преко прибављања сагласности Савета родитеља и избора понуде, до реализације путовања – спроводи уз поштовање законских оквира и процедура. Овај регулаторни оквир је значајан јер обезбеђује да су ученичке екскурзије педагошки оправдане, финансијски транспарентне и безбедне. Инсистирање на процедури (нпр. јавна набавка за избор агенције, сагласности родитеља за сваког ученика, одобрење Наставничког већа и Школског одбора) спречава потенцијалне неправилности и доприноси квалитету – школа поступа одговорно и нема дискреција у избору услуга, већ све одлуке доноси на основу јасних критеријума. Укључивање представника родитеља у процес даје додатни ниво надзора и транспарентности, што гради поверење родитеља у школу. За саму школу, придржавање прописа значи очување угледа и избегавање законских последица – успешно реализоване екскурзије без инцидената и притужби показатељ су квалитетног руковођења школом. Коначно, екскурзије су и део званичног годишњег плана рада школе, те њихова добра реализација доприноси остварењу циљева школског програма и позитивно утиче на целокупни васпитно-образовни рад школе.